राज्यातील कृषि उत्पन्न बाजार समित्यांचे सुधारित
वर्गीकरण करणेबाबत

महाराष्ट्र शासन
सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: कृबास २०२५/प्र.क्र.६९/११-स
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
दि. ०१ एप्रिल, २०२५

प्रस्तावना:-

राज्यात एकूण ३०५ कृषि उत्पन्न बाजार समित्या असून सदर बाजार समित्यांचे ६२५ उपबाजार आवार कार्यरत आहेत. शासन पत्र दि.०३.०४.२००१ अन्वये उत्पन्नानुसार बाजार समित्यांचे अ,ब,क,ड असे वर्गीकरण करण्यात आलेले आहे. त्यामध्ये "अ" वर्गामध्ये रु.१.०० कोटीपेक्षा जास्त उत्पन्न, "ब" वर्गामध्ये रु.५०.०० लाख ते १.०० कोटी उत्पन्न, "क" वर्गामध्ये रु.२५.०० लाख ते रु.५०.०० लाख उत्पन्न , "ड" वर्गामध्ये रु.२५.०० लाखापेक्षा कमी उत्पन्न असणाऱ्या कृषि उत्पन्न बाजार समित्यांचा समावेश आहे. सन २०२३-२४ अखेर राज्यातील "अ" वर्गामध्ये १९४ बाजार समिती, "ब" वर्गामध्ये ५४ बाजार समिती, "क" वर्गामध्ये २७ बाजार समिती व "ड" वर्गामध्ये ३० बाजार समित्यांचा समावेश आहे. बाजार समित्यांचे आस्थापना खर्च मर्यादेबाबत शासनाने दि.२८.०८.२०१४ रोजी परिपत्रक निर्गमित केले आहे. त्यानुसार "अ" वर्ग बाजार समिती आस्थापना खर्च मर्यादा ४५% आहे. "ब" वर्ग बाजार समिती आस्थापना खर्च मर्यादा ५०% आहे. "क" व "ड" वर्गीय बाजार समिती आस्थापना खर्चामध्ये १०% वाढ करण्याबाबत पणन मंडळ यांनी बाजार समित्यांची आर्थिक परिस्थिती तपासून निर्णय घ्यावा असे नमूद केले आहे.

पणन विभागामार्फत पुढील १०० दिवसांत करावयाच्या कृती कार्यक्रमात "राज्यातील सध्याच्या १ कोटीपेक्षा जास्त उत्पन्न असलेल्या बाजार समित्यांचे रु. १ ते २.५ कोटी, रु. २.५ कोटी ते ५ कोटी, रु. ५ कोटी ते १० कोटी, रु. १० कोटी ते २५ कोटी व रु. २५ कोटी पेक्षा जास्त असे उपवर्गीकरण" हा मुद्दा समाविष्ट करण्यात आला आहे. त्यानुसार पणन संचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी दि.२७.०२.२०२५ रोजीच्या पत्रान्वये "अ" वर्गीय कृषि उत्पन्न बाजार समित्यांचे उपवर्गीकरणासह "ब", "क" व "ड" बाजार समित्यांचे वर्गीकरणाबाबत प्रस्ताव शासनास सादर केला आहे. त्या अनुषंगाने "अ" वर्गीय कृषि उत्पन्न बाजार समित्यांचे उपवर्गीकरण तसेच "ब", "क" व "ड" बाजार समित्यांचे वर्गीकरणाबाबतची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

पणन संचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी शिफारस केल्यानुसार कृषि उत्पन्न बाजार समित्यांचे एकूण उत्पन्न, एकूण खर्च, वाढावा व तूट या अनुषंगाने खालीलप्रमाणे सुधारित वर्गीकरण करण्यास शासनाची मान्यता देण्यात येत आहे.

अ.क्र	वर्गवारी	उत्पन्न मर्यादा	बाजार समित्यांची संख्या
१	अ*****(पंच तारांकित)	रुपये २५ कोटी पेक्षा जास्त	०५
२	अ****	रुपये १० कोटी ते रुपये २५ कोटी	१५
३	अ***	५ कोटी ते रुपये १० कोटी	२३

४	अ**	रुपये २.५ कोटी ते रुपये ५ कोटी	६०
५	अ*	रुपये १ कोटी ते २.५ कोटी	९१
२	ब	रुपये ५० लाख ते रुपये १ कोटी	५४
३	क	रुपये २५ लाख ते ५० लाख	२७
४	ड	रुपये २५ लाख पेक्षा कमी	३०
		एकूण	३०५

२. कृषि उत्पन्न बाजार समित्यांच्या उपरोक्त वर्गीकरणानुसार संबंधित वर्गीकरण गटात अंतर्भूत असलेल्या कृषि उत्पन्न बाजार समित्यांची यादी शासन निर्णयासोबतच्या विवरणपत्रात जोडण्यात आली आहे.

३. बाजार समित्यांचे आस्थापना खर्च मर्यादेबाबत “अ” वर्ग बाजार समिती आस्थापना खर्च मर्यादा ४५% आहे, “ब” वर्ग बाजार समिती आस्थापना खर्च मर्यादा ५०% आहे, तसेच “क” व “ड” वर्गीय बाजार समिती आस्थापना खर्चामध्ये १०% वाढ करण्याबाबत पणन मंडळ यांनी बाजार समित्यांची आर्थिक परिस्थिती तपासून निर्णय घेण्यात येईल.

४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२५०४०११५५६३१६१०२ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

SANTOSH DNYANDEO DESHMUKH

Digitally signed by SANTOSH DNYANDEO DESHMUKH
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=CO-OPERATION MARKETING AND TEXTILE DEPARTMENT, 2.5.4.20=9652b1a97746d93924d97e059e2acb2aa9b6ef9c2644ab23e6c801f3e656b5ad, postalCode=400032, st=Maharashtra, serialNumber=17757CD30ED5F82FA2A50F777CBE634900B7D3EBCB60660E708648C95D8488B7, cn=SANTOSH DNYANDEO DESHMUKH
Date: 2025.04.01 15:57:18 +05'30'

(संतोष ज्ञा. देशमुख)
उपसचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति:-

१. मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मा.मुख्यमंत्री सचिवालय, मंत्रालय मुंबई-३२
२. मा.मंत्री (पणन) यांचे खाजगी सचिव, विधानमंडळ, मुंबई-३२
३. मा.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य यांचे सहसचिव, मंत्रालय मुंबई
४. पणन संचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
५. कार्यकारी संचालक, महाराष्ट्र राज्य कृषि पणन मंडळ, पुणे
६. जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था (सर्व जिल्हे)
७. अवर सचिव/कक्ष अधिकारी, कार्यासन २१-स, २४-स, १०-स, ११-स, १-स सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
८. निवडनस्ती ११-स

शासन निर्णय क्रमांक:कृबास-२०२५/प्र.क्र.६९/११-स, दि.३१.०३.२०२५ सोबतचे विवरणपत्र

विवरणपत्र

रु.२५.०० कोटीपेक्षा जास्त उत्पन्न असणाऱ्या बाजार समित्या- अ*** वर्ग (पंच-तारांकित) (एकूण ०५)**

अ.क्र.	बाजार समितीचे नाव	जिल्हा
१	मुंबई	ठाणे
२	पुणे	पुणे
३	नागपूर	नागपूर
४	सोलापूर	सोलापूर
५	लातूर	लातूर

रु.१० ते रु.२५ कोटीपर्यंत उत्पन्न असणाऱ्या बाजार समित्या- अ** वर्ग (चार- तारांकित) (एकूण १५)**

अ.क्र.	बाजार समितीचे नाव	जिल्हा	अ.क्र.	बाजार समितीचे नाव	जिल्हा
१	हिंगणघाट	वर्धा	९	सांगली	सांगली
२	पिंपळगाव बसवंत	नाशिक	१०	जालना	जालना
३	नाशिक	नाशिक	११	जुन्नर	पुणे
४	कोल्हापूर	कोल्हापूर	१२	कल्याण	ठाणे
५	अमरावती	अमरावती	१३	अकोला	अकोला
६	खामगाव	बुलढाणा	१४	भिवंडी	ठाणे
७	लासलगाव	नाशिक	१५	बार्शी	सोलापूर
८	अहिल्यानगर	अहिल्यानगर			

रु.५ ते रु.१० कोटीपर्यंत उत्पन्न असणाऱ्या बाजार समित्या- अ* वर्ग (तीन-तारांकित) (एकूण २३)**

अ.क्र.	बाजार समितीचे नाव	जिल्हा	अ.क्र.	बाजार समितीचे नाव	जिल्हा
१	लाखनी	भंडारा	१३	मंचर	पुणे
२	खेड	पुणे	१४	नेवासा	अहिल्यानगर
३	सावनेर	नागपूर	१५	वरोरा	चंद्रपूर
४	वाशिम	वाशिम	१६	येवला	नाशिक
५	मालेगाव	नाशिक	१७	आकोट	अकोला
६	जळगाव	जळगाव	१८	नंदूरबार	नंदूरबार
७	नामपूर	नाशिक	१९	राहाता	अहिल्यानगर
८	राहूरी	अहिल्यानगर	२०	मनमाड	नाशिक
९	कारंजा	वाशिम	२१	तुमसर	भंडारा
१०	छ. संभाजीनगर	छ.संभाजीनगर	२२	मंगरुळपीर	वाशिम
११	उदगीर	लातूर	२३	पनवेल	रायगड
१२	बारामती	पुणे			

रु.२.५ ते ५ कोटीपर्यंत उत्पन्न असणाऱ्या बाजार समित्या- अ** वर्ग(दोन तारांकित) (एकूण ६०)

अ.क्र.	बाजार समितीचे नाव	जिल्हा	अ.क्र.	बाजार समितीचे नाव	जिल्हा
१	मलकापूर	बुलढाणा	३१	घाटंजी	यवतमाळ
२	सटाणा	नाशिक	३२	चार्मोशी	गडचिरोली
३	उमराणे	नाशिक	३३	तासगाव	सांगली
४	राळेगाव	यवतमाळ	३४	अकलूज	सोलापूर
५	मानवत	परभणी	३५	इंदापूर	पुणे
६	गोंदिया	गोंदिया	३६	कोपरगाव	अहिल्यानगर
७	दर्यापूर	अमरावती	३७	सिल्लोड	छ. संभाजीनगर
८	धुळे	धुळे	३८	कळवण	नाशिक
९	कराड	सातारा	३९	आर्वी	वर्धा
१०	माजलगाव	बीड	४०	वडगाव पेठ	कोल्हापूर
११	पंढरपूर	सोलापूर	४१	रावेर	जळगाव
१२	चांदवड	नाशिक	४२	अमळनेर	जळगाव
१३	पुलगाव	वर्धा	४३	परभणी	परभणी
१४	आरमोरी	गडचिरोली	४४	शेवगाव	अहिल्यानगर
१५	औसा	लातूर	४५	पारनेर	अहिल्यानगर
१६	अचलपूर	अमरावती	४६	उमरेड	नागपूर
१७	श्रीरामपूर	अहिल्यानगर	४७	चोपडा	जळगाव
१८	चंद्रपूर	चंद्रपूर	४८	मुर्तीजापूर	अकोला
१९	वैजापूर	छ.संभाजीनगर	४९	दोंडाईचा	धुळे
२०	लासूर स्टेशन	छ.संभाजीनगर	५०	बीड	बीड
२१	संगमनेर	अहिल्यानगर	५१	वर्धा	वर्धा
२२	रिसोड	वाशिम	५२	शिरपूर	धुळे
२३	धामणगाव रेल्वे	अमरावती	५३	शिरुर	पुणे
२४	सिन्नर	नाशिक	५४	चाळीसगाव	जळगाव
२५	नांदेड	नांदेड	५५	सेलू	परभणी
२६	नांदगाव	नाशिक	५६	धर्माबाद	नांदेड
२७	पाचोरा	जळगाव	५७	जामखेड	अहिल्यानगर
२८	परळी वैद्यनाथ	बीड	५८	आमगाव	गोंदिया
२९	सिंदी	वर्धा	५९	देवळा	नाशिक
३०	दिंडोरी	नाशिक	६०	हिंगोली	हिंगोली

रु.१ ते २.५ कोटीपर्यंत उत्पन्न असणाऱ्या बाजार समित्या- अ* वर्ग(एक-तारांकित) (एकूण ९१)

अ. क्र.	बाजार समितीचे नाव	जिल्हा	अ. क्र.	बाजार समितीचे नाव	जिल्हा	अ. क्र.	बाजार समितीचे नाव	जिल्हा
१	चांदूर बाजार	अमरावती	३१	जयसिंगपूर	कोल्हापूर	६१	शेगाव	बुलढाणा
२	नांदूरा	बुलढाणा	३२	किल्ले धारुर	बीड	६२	कन्नड	छ.संभाजीनगर
३	घोटी	नाशिक	३३	नागभीड	चंद्रपूर	६३	वाई	सातारा
४	कळमेश्वर	नागपूर	३४	लोणार	बुलढाणा	६४	मानोरा	वाशिम
५	दौंड	पुणे	३५	वरुड	अमरावती	६५	गोंडपिंपरी	चंद्रपूर
६	तिरोडा	गोंदिया	३६	चिखली	बुलढाणा	६६	कोरपना	चंद्रपूर
७	देऊळगाव राजा	बुलढाणा	३७	तळेगाव दाभाडे	पुणे	६७	अर्जुनी मोरगाव	गोंदिया
८	यवतमाळ	यवतमाळ	३८	उमरखेड	यवतमाळ	६८	इस्लामपूर	सांगली
९	आटपाडी	सांगली	३९	केज	बीड	६९	ब्रम्हपूरी	चंद्रपूर
१०	कळंब	धाराशिव	४०	पाथर्डी	अहिल्यानगर	७०	मोर्शी	अमरावती
११	उल्हासनगर	ठाणे	४१	सिरोंचा	गडचिरोली	७१	वसई	पालघर
१२	अहेरी	गडचिरोली	४२	कडा	बीड	७२	भिवापूर	नागपूर
१३	जामनेर	जळगाव	४३	तेल्हारा	अकोला	७३	बोदवड	जळगाव
१४	पारोळा	जळगाव	४४	पारशिवनी	नागपूर	७४	सावली	चंद्रपूर
१५	आंबेजोगाई	बीड	४५	गंगापूर	छ.संभाजीनगर	७५	मांढळ	नागपूर
१६	औराद शहाजनी	लातूर	४६	अंजनगाव सुर्जी	अमरावती	७६	जळगाव जामोद	बुलढाणा
१७	यावल	जळगाव	४७	करमाळा	सोलापूर	७७	धरणगाव	जळगाव
१८	भोकरदन	जालना	४८	लोणंद	सातारा	७८	पेण	रायगड
१९	श्रीगोंदा	अहिल्यानगर	४९	सांगोला	सोलापूर	७९	धाराशिव	धाराशिव
२०	कुर्डूवाडी	सोलापूर	५०	पुसद	यवतमाळ	८०	पैठण	छ.संभाजीनगर
२१	सातारा	सातारा	५१	पवनी	भंडारा	८१	मंठा	जालना
२२	रामटेक	नागपूर	५२	अंबड	जालना	८२	भंडारा	भंडारा
२३	मुल	चंद्रपूर	५३	फलटण	सातारा	८३	समुद्रपूर	वर्धा
२४	मेहेकर	बुलढाणा	५४	कर्जत	अहिल्यानगर	८४	देवरी	गोंदिया
२५	काटोल	नागपूर	५५	अहमदपूर	लातूर	८५	सिंदेवाही	चंद्रपूर
२६	शहादा	नंदूरबार	५६	आर्णी	यवतमाळ	८६	बुलढाणा	बुलढाणा
२७	गेवराई	बीड	५७	गडचिरोली	गडचिरोली	८७	तुळजापूर	धाराशिव
२८	दुधनी	सोलापूर	५८	राजुरा	चंद्रपूर	८८	बोरी	परभणी
२९	बसमत	हिंगोली	५९	सडक अर्जुनी	गोंदिया	८९	जिंतूर	परभणी
३०	गोरेगाव	गोंदिया	६०	चिमूर	चंद्रपूर	९०	नेरपरसोपंत	यवतमाळ
						९१	बाभुळगाव	यवतमाळ

रु.५० लाख ते रु. १ कोटीपर्यंत उत्पन्न असणाऱ्या बाजार समित्या- ब वर्ग (एकूण ५४)

अ. क्र.	बाजार समितीचे नाव	जिल्हा	अ. क्र.	बाजार समितीचे नाव	जिल्हा
१	अक्कलकोट	सोलापूर	२८	फुलंब्री	छ.संभाजीनगर
२	परतूर	जालना	२९	पांढरकवडा	यवतमाळ
३	मंगळवेढा	सोलापूर	३०	सोनपेठ	परभणी
४	मुरूम	धाराशिव	३१	मोहोळ	सोलापूर
५	रत्नागिरी	रत्नागिरी	३२	निरा	पुणे
६	पाथरी	परभणी	३३	कोरेगांव	सातारा
७	संग्रामपूर	बुलढाणा	३४	तळोदा	नंदुरबार
८	अलिबाग	रायगड	३५	चांदुर रेल्वे	अमरावती
९	गंगाखेड	परभणी	३६	पलूस	सांगली
१०	दिग्रस	यवतमाळ	३७	पुर्णा	परभणी
११	भोकर	नांदेड	३८	पाटण	सातारा
१२	भुसावळ	जळगांव	३९	नरखेड	नागपूर
१३	नवापूर	नंदुरबार	४०	देगलूर	नांदेड
१४	लाखांदुर	भंडारा	४१	कर्जत	रायगड
१५	घनसावंगी	जालना	४२	हिंगणा	नागपूर
१६	जवळाबाजार	हिंगोली	४३	पोंभुर्णा	चंद्रपुर
१७	मालेगाव	वाशिम	४४	जाफ्राबाद	जालना
१८	वणी	यवतमाळ	४५	दहिवडी	सातारा
१९	साक्री	धुळे	४६	धारणी	अमरावती
२०	आष्टी	वर्धा	४७	महागाव	यवतमाळ
२१	शहापूर	ठाणे	४८	बाळापूर	अकोला
२२	नांदगाव (खं)	अमरावती	४९	वडवणी	बीड
२३	लोहा	नांदेड	५०	गडहिंग्लज	कोल्हापूर
२४	उमरगा	धाराशिव	५१	बार्शी टाकळी	अकोला
२५	अकोले	अहिल्यानगर	५२	उमरी	नांदेड
२६	मारेगाव	यवतमाळ	५३	मौदा	नागपूर
२७	मुरबाड	ठाणे	५४	सेनगाव	हिंगोली

रु.२५ लाख ते रु.५० लाखापर्यंत उत्पन्न असणाऱ्या बाजार समित्या- क वर्ग (एकूण २७)

अ.क्र.	बाजार समितीचे नाव	जिल्हा	अ.क्र.	बाजार समितीचे नाव	जिल्हा
१	कामठी	नागपूर	१४	ताडकळस	परभणी
२	वडूज	सातारा	१५	सिंधुदुर्ग	सिंधुदुर्ग
३	हदगाव	नांदेड	१६	मुखेड	नांदेड
४	परांडा	धाराशिव	१७	शिराळा	सांगली
५	निलंगा	लातूर	१८	झरी झामणी	यवतमाळ
६	भद्रावती	चंद्रपूर	१९	पालघर	पालघर
७	रेणापूर	लातूर	२०	हिमायतनगर	नांदेड
८	महाड	रायगड	२१	सिंदखेडराजा	बुलढाणा
९	विटा	सांगली	२२	माणगाव	रायगड
१०	पाटोदा	बीड	२३	आखाडा बाळापूर	हिंगोली
११	किनवट	नांदेड	२४	नायगांव	नांदेड
१२	कळंब	यवतमाळ	२५	अक्कलकुवा	नंदुरबार
१३	चाकूर	लातूर	२६	रोहा	रायगड
			२७	कंधार	नांदेड

रु.२५ लाखापेक्षा कमी उत्पन्न असणाऱ्या बाजार समित्या- ड वर्ग (एकूण ३०)

अ.क्र.	बाजार समितीचे नाव	जिल्हा	अ.क्र.	बाजार समितीचे नाव	जिल्हा
१	पातूर	अकोला	१६	देवणी	लातूर
२	बिलोली	नांदेड	१७	इस्लापूर	नांदेड
३	दारव्हा	यवतमाळ	१८	बोरी अरब	यवतमाळ
४	जळकोट	लातूर	१९	मोताळा	बुलढाणा
५	जावली	सातारा	२०	कुंडलवाडी	नांदेड
६	भूम	धाराशिव	२१	मुदखेड	नांदेड
७	पालम	परभणी	२२	तिवासा	अमरावती
८	बदनापूर	जालना	२३	मुरुड	रायगड
९	खुलताबाद	छ.संभाजीनगर	२४	वाशी	धाराशिव
१०	धडगाव	नंदुरबार	२५	लोहारा	धाराशिव
११	सुरगाणा	नाशिक	२६	डहाणु	पालघर
१२	आष्टी	जालना	२७	खालापूर	रायगड
१३	माहुर	नांदेड	२८	शिरुर अनंतपाळ	लातूर
१४	भोर	पुणे	२९	सिरसम	हिंगोली
१५	कळमनुरी	हिंगोली	३०	मुळशी	पुणे

****